

POLITECHNIKA POZNAŃSKA
Wydział Maszyn Roboczych i Transportu

PRACA DYPLOMOWA

**BADANIA I MODELOWANIE PRACY UKŁADU NAPĘDOWEGO SAMOCHODU Z
AUTOMATYCZNĄ SKRZYNIĄ BIEGÓW**

Autor:
inż. Janusz Walkowiak

Promotor:
dr inż. Grzegorz Ślaski

Poznań 2007

Wstęp.....	4
1 ZADANIA I RODZAJE UKŁADÓW NAPĘDOWYCH.....	5
1.1 RODZAJE UKŁADÓW NAPĘDOWYCH.....	5
1.2 SKRZYŃNIA BIEGÓW JAKO ELEMENT UKŁADU NAPĘDOWEGO.....	7
1.2.1 <i>Charakterystyka silnika spalinowego</i>	7
1.2.2 <i>Opory ruchu samochodu</i>	7
1.2.3 <i>Dobór przełożeń podczas eksploatacji pojazdu</i>	9
1.3 ROZWIĄZANIA TECHNICZNE AUTOMATYCZNYCH SKRZYŃ BIEGÓW.....	11
1.3.1 <i>Stopniowe automatyczne skrzynie biegów (AT)</i>	12
1.3.2 <i>Bezstopniowe automatyczne skrzynie biegów (CVT)</i>	13
1.3.3 <i>Zautomatyzowane stopniowe skrzynie biegów</i>	14
2 BUDOWA I DZIAŁANIE AUTOMATYCZNYCH SKRZYŃ BIEGÓW JAKO NAPĘDU HYDROMECHANICZNEGO SAMOCHODU.....	15
2.1 PRZEKŁADNIA HYDROKINETYCZNA.....	16
2.1.1 <i>Charakterystyka przekładni hydrokinetycznej</i>	18
2.1.2 <i>Współpraca przekładni hydrokinetycznej z silnikiem</i>	20
2.1.3 <i>Sprzęgło blokujące przekładni hydrokinetycznej</i>	23
2.1.4 <i>Przekładni hydrokinetycznej a własności dynamiczne samochodu</i>	24
2.2 PRZEKŁADNIA PLANETARNA.....	24
2.2.1 <i>Schemat funkcjonowania automatycznej skrzyni biegów ZF 5HP18</i>	26
2.2.2 <i>Sprzęgła i hamulce</i>	27
2.2.3 <i>Układ sterujący skrzyni biegów</i>	28
3 DANE TECHNICZNE BADANEGO SAMOCHODU – BMW 525I 24V.....	33
3.1 CHARAKTERYSTYKA SILNIKA M50B25.....	33
3.2 CHARAKTERYSTYKA SKRZYŃNIA BIEGÓW.....	34
3.2.1 <i>Charakterystyka przekładni hydrokinetycznej ZF – BMW współpracującej ze skrzynią 5HP18</i>	35
3.2.2 <i>Charakterystyka przekładni planetarnej skrzyni 5HP18</i>	37
3.2.3 <i>Charakterystyka sterowania zmianą biegów w skrzyni 5HP18</i>	37
3.3 POZOSTAŁE DANE TECHNICZNE SAMOCHODU.....	39
4 BADANIA DROGOWE SAMOCHODU BMW 525I 24V WYPOSAŻONEGO W ZESPÓŁ NAPĘDOWY: SILNIK M50 B25 I SKRZYŃNIĘ AUTOMATYCZNĄ ZF 5HP18.....	41
4.1 OBIEKT BADAŃ.....	41
4.2 METODOLOGIA BADAŃ.....	41
4.3 SPRZĘT POMIAROWO-REJESTRACYJNY.....	42
4.3.1 <i>Metodyka analizy wyników</i>	45
4.4 WYNIKI POMIARÓW DROGOWYCH SAMOCHODU BMW 525I 24V Z AUTOMATYCZNĄ SKRZYŃNIĄ BIEGÓW.....	47
4.5 PODSUMOWANIE BADAŃ DROGOWYCH.....	49
5 BADANIA STANOWISKOWE UKŁADU NAPĘDOWEGO NA STANOWISKU LABORATORYJNYM.....	51
5.1 OPIS STANOWISKA BADAWCZEGO.....	51
5.1.1 <i>Dane techniczne głównych podzespołów</i>	52
5.2 BADANIA STANOWISKOWE.....	57
5.2.1 <i>Metodyka analizy wyników</i>	57
5.3 WYNIKI POMIARÓW NA STANOWISKU BADAWCZYM ZESPOŁU NAPĘDOWEGO Z AUTOMATYCZNĄ SKRZYŃNIĄ BIEGÓW.....	58
5.4 PODSUMOWANIE BADAŃ STANOWISKOWYCH.....	62
6 BADANIA SYMULACYJNE POJAZDU BMW 525I I LABORATORYJNEGO STANOWISKA BADAWCZEGO UKŁADU NAPĘDOWEGO.....	63
6.1 CELE BADAŃ SYMULACYJNYCH POJAZDU I STANOWISKA BADAWCZEGO.....	63
6.2 METODYKA BUDOWY MODELI SYMULACYJNYCH.....	63
6.3 ŚRODOWISKO SYMULACJI.....	64

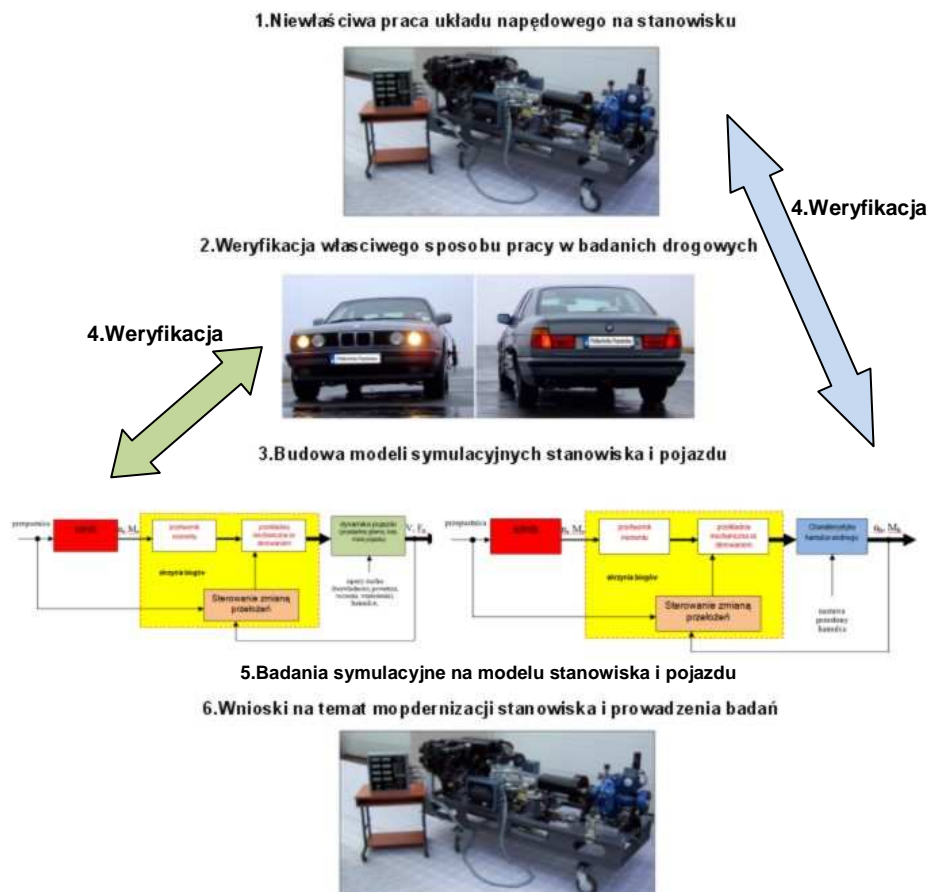
6.4	STRUKTURA MODELI POJAZDU I STANOWISKA.....	64
6.5	ZAPIS MODELU W MATLABIE I SIMULINKU.....	65
6.5.1	<i>Plik sterujący symulacją.....</i>	65
6.5.2	<i>Ogólna struktura modelu w Simulinku.....</i>	66
6.5.3	<i>Model silnika.....</i>	67
6.5.4	<i>Model skrzyni biegów.....</i>	68
6.5.5	<i>Model pojazdu.....</i>	72
6.5.6	<i>Model stanowiska badawczego.....</i>	74
6.6	WERYFIKACJA I IDENTYFIKACJA PARAMETRÓW MODELU	76
6.7	BADANIA PROCESU ROZPĘDZANIA ZE ZMIANĄ PRZEŁOŻEŃ	83
7	PROPOZYCJE MODERNIZACJI STANOWISKA.....	87
7.1	DODANIE MASY BEZWŁADNOŚCIOWEJ.....	87
7.1.1	<i>Obliczenia masy zastępczej samochodu zredukowanej do osi obrotu wału napędowego.....</i>	89
7.2	SYMULACJA DLA STANOWISKA Z WIRUJĄCĄ MASĄ BEZWŁADNOŚCIOWĄ.....	91
7.3	ZASTOSOWANIE AKTYWNEGO GENEROWANIA MOMENTU OBCIĄŻAJĄCEGO UKŁAD NAPĘDOWY	94
8	PODSUMOWANIE	96

Wstęp

W ramach inżynierskiej pracy dyplomowej zrealizowanej przez autora niniejszej pracy magisterskiej zaprojektowane i wykonane zostało stanowisko badawcze zespołu napędowego z automatyczną skrzynią biegów. Z założenia stanowisko to przeznaczone jest do celów dydaktycznych w zakresie właściwości funkcjonalnych. Zespół umożliwia również prowadzenie badań doświadczalnych. Obciążenie jest realizowane za pomocą hamulca wodnego. Funkcjonowanie zespołu jest w pełni sterowane i monitorowane przez elektroniczne układy sterujące.

W trakcie prowadzonych na stanowisku badań stwierdzono jednak znaczne różnice w funkcjonowaniu zespołu napędowego na stanowisku, w stosunku do identycznego układu napędowego pojazdu rzeczywistego w warunkach drogowych. W ramach poszukiwania możliwych przyczyn istniejących różnic sformułowano hipotezę o niewłaściwym sposobie symulowania rzeczywistych sił oporów ruchu, przede wszystkim oporów bezwładności, realizowanego za pomocą hamulca wodnego.

Niniejsza praca magisterska ma na celu weryfikację tej hipotezy w oparciu o badania porównawcze stanowiska, pojazdu oraz odpowiednich modeli matematycznych poddanych symulacji w środowisku Matlab – Simulink.

Rys. 1.1 Struktura i chronologia prezentowanej pracy

